

ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ

2011-2013թ.թ.

«ՀայՌ-ուսգագարդ» ՓԲԸ

գազի համալիրի վերականգնման և զարգացման

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
Բաժին 1. Գազափոխադրման համակարգ	5
1.1. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող միջոցառումներ	5
1.2. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող ներդրումներ	5
1.2.1 Մայրուղային գազատարների կապիտալ վերանորոգում, փոխարինում և վերատեղադրում	6
1.2.2 Գազաբաշխիչ կայանների և այլ ինժեներական կառույցների շինարարություն և վերակառուցում	12
1.2.3 Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ	14
1.2.4 Գծային փականների տեղադրում և վերազինում	14
1.2.5 Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում	15
1.2.6 ԷԲՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում	16
1.2.7 Բնական գազի հաշվառման համակարգի արդիականացում	17
1.2.8 Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում	17
1.2.9 Կապի համակարգի արդիականացում	20
1.2.10 Արովյանի ԳՄՊԿ-ի ընդլայնում, վերակառուցում և արդիականացում	21
Բաժին 2. Գազաբաշխման համակարգ	24
2.1. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող միջոցառումներ	24
2.2. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող ներդրումներ	25
2.2.1 Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում)	25
2.2.2 Բնական գազի կենցաղային հաշվիչների տեղադրում	25
2.2.3 Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում	27
2.2.4 Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ	29
2.2.5 Հաշվառման համակարգի արդիականացում	30
2.2.6 Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում	31
2.2.7 ԷԲՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում	33
2.2.8 Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում	33
2.2.9 Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում	35
2.2.10 Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում	35
2.2.11 Կարգավարական, վթարա-վերականգնողական ծառայությունների և քաղաքացիական պաշտպանության օբյեկտների համար սարքավորումների ձեռքբերում	36
Բաժին 3. 2011-2013 թթ. ամփոփ ներդրումներ	38
Բաժին 4. 2011-2013 թթ. ներդրումների դասակարգում	41

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մույն «Ներդրումային ծրագիրը» (այսուհետև Ծրագիր) կազմված է «Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենքի 28 հոդվածի, 1 կետի, բ), ը) ենթակետերի և «ՀայՌ-ուսգազարդ» ՓԲԸ թիվ 0109 լիցենզիայի 5.13 կետի և թիվ 0111 լիցենզիայի 5.12 կետի պայմանների համաձայն:

Ներդրումային ծրագրի նպատակն է 2011-2013թթ. ընթացքում «ՀայՌ-ուսգազարդ» ՓԲԸ-ի կողմից գազափոխադրման և գազաբաշխման համակարգերում ներդրումների ներգրավման ճանապարհով անխափան, հուսալի և անվտանգ գազամատակարարման ապահովումը:

«ՀայՌ-ուսգազարդ» ՓԲԸ ներդրումային ծրագիրը կազմված է «Տրանսգազ» ՍՊԸ-ի ու գազամատակարարման և գազիֆիկացման մասնաճյուղերի (ԳԳՄ) կողմից ստացված գազամատակարարման համակարգի պահպանմանը, համակարգի հուսալիության բարձրացմանը և անվտանգ շահագործմանը ուղղված լրկալ ծրագրերի հիման վրա, որոնցում ներառված են ներդրումներ պահանջող օբյեկտների և աշխատանքների անվանացանկը՝ իրենց ծավալագումարային ցուցանիշներով ըստ տարիների և սպասվող արդյունքների:

«ՀայՌ-ուսգազարդ» ՓԲԸ-ի 2011-2013թթ-ի Ներդրումային ծրագրի հիմնական նպատակներից է հանդիսանում ապահովել Ընկերության գործունեության շահութաբերության մակարդակը և ֆինանսական կայունությունը:

Ընկերության կողմից ներկայացված 2011-2013թթ Ներդրումային Ծրագիրը մշակվել է ճգնաժամային և հատկապես ետճգնաժամային երևույթների շարունակության, ինչպես նաև տնտեսությունում նեգատիվ միտումների իհայտ գալու պայմաններում: Այդ երևույթների բացասական ազդեցությունը էներգետիկ ոլորտի և խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների արտադրական ծավալների վրա իվերջո հանգեցրել է բնական գազի սպառման ծավալների կտրուկ նվազեցմանը: Ներդրումային Ծրագիրը մշակվել է հաշվի առնելով վերոհիշյալ պայմանների ազդեցությունը գազի համակարգի և, հետևաբար, Ընկերության ֆինանսական ցուցանիշների վրա:

Ելնելով նախատեսված ներդրումների նպատակայնությունից և բովանդակությունից, կատարվել է Ծրագրում ընդգրկված ներդրումների դասակարգում ըստ հետևյալ երեք կարևոր ուղղվածությունների (հոդվածների)՝

1. Ներդրումներ, որոնք ուղղված են համակարգի պահպանմանը
2. Ներդրումներ, որոնք ուղղված են համակարգի բարելավմանը և արդիականացմանը
3. Ներդրումներ, որոնք ուղղված են համակարգի զարգացմանը և ընդլայնմանը:

ԲԱԺԻՆ 1

Գաղափոխադրման համակարգ

Բաժին 1. Գազափոխադրման համակարգ (ԳՓՀ)

1.1. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող միջոցառումները

1. Մայրուղային գազատարների կապիտալ վերանորոգում, փոխարինում և վերատեղադրում:
2. Գազաբաշխիչ կայանների և այլ ինժեներական կառույցների շինարարություն և վերակառուցում:
3. Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ
4. Գծային փականների տեղադրում և արդիականացում:
5. Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում:
6. Էլեկտրաքիմիական պաշտպանության կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում:
7. Բնական գազի հաշվառման համակարգի արդիականացում:
8. Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում:
9. Տրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռք բերում:
10. Կապի համակարգի արդիականացում:
11. Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի ընդլայնում, վերակառուցում և արդիականացում:

1.2. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող ներդրումները

Սույն ենթաբաժնում ներկայացվում են 2011-2013թթ. ընթացքում նախատեսվող ներդրումները գազափոխադրման համակարգում: Միջոցառումներում ընդգրկված աշխատանքների անվանացանկը և ծավալագումարային ցուցանիշները մշակելիս հիմք են ընդունվել նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը, հետազոտման և ախտորոշման աշխատանքների արդյունքների հիման վրա կազմված թերության ակտերը, մնամատիպ օբյեկտների արժեքի հիման վրա նոր գնահատականները, ինչպես նաև ԳՍՊԿ-ի համալիր վերակառուցման ծրագիրը:

2011-2013թթ-ին կատարվելիք աշխատանքների ծավալագումարային ամփոփ տեսքը ըստ ենթաբաժինների ներկայացված է աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

Գազափոխադրման համակարգում նախատեսվող ներդրումները

№	Միջոցառումների անվանումը	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)		
		2011թ	2012թ	2013թ
1.1	Մայրուղային գազատարների կապիտալ վերանորոգում, փոխարինում և վերատեղադրում	1041.7	570.9	675.1
1.2	Գազաբաշխիչ կայանների և այլ ինժեներական կառույցների շինարարություն և վերակառուցում	1089.3	314.3	251.8
1.3	Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ	308.3		
1.4	Գծային փականների տեղադրում և արդիականացում	233.3	116.7	116.7
1.5	Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում	8.5	7.5	6.5
1.6	Էլեկտրաքիմիական պաշտպանության կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում	64.0	32.0	
1.7	Բնական գազի հաշվառման համակարգի արդիականացում	21.1	53.6	50.6
1.8	Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում	21.4	92.4	85.0
1.9	Տրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռք բերում	0.0	0.0	0.0
1.10	Կապի համակարգի արդիականացում	35.0	35.0	35.0
1.11	Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի ընդլայնում, վերակառուցում և արդիականացում	519.6	341.0	367.0
	Ընդամենը՝	3342.2	1563.4	1587.7

Ստորև բերվում են ԳՓՀ-ում 2011-2013թթ-ին նախատեսվող աշխատանքների ծավալագումարային ցուցանիշները և 2011 թվականի ընթացքում կատարվելիք աշխատանքների մանրամասն նկարագրությունը և անհրաժեշտության հիմնավորումը:

1.2.1. Մայրուղային գազատարների կապիտալ վերանորոգում, փոխարինում և վերատեղադրում:

Շահագործման ընթացքում ի հայտ եկած թերությունների և մայրուղային գազատարների օբյեկտներում տեղի ունեցած խափանումների վերլուծության ու ախտորոշիչ ուսումնասիրությունների արդյունքների հիման վրա մշակվել են գազափոխադրման համակարգում կատարվելիք աշխատանքների և միջոցառումների նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը: Ծրագրում ներառված են ԳՓՀ գծային հատվածի նորմալ շահագործման

• **Հակաստղանքային միջոցառումներ Ղազախ-Երևան Dy1000-ում գազատարի վրա:**

Dy1000-ում տրամագծով գազատարը, որը շահագործման է հանձնվել 1979թ-ին, սկսած ԿՄ43-ից անցնում է սողանքային տեղանքով: Բարդ երկրաբանական պայմաններով և շինարարության միջավայրում աղբյուրակապումների (կապտաժների) առկայությամբ պայմանավորված գազատարի վերատեղադրումը անհնարին է: Այդ իսկ պատճառով գազատարի ԿՄ43÷ԿՄ47 հատվածում նախատեսվում են ամենամյա հակավողողա-մաշման (հակաէռոզիոն) և հակաստղանքային միջոցառումներ: 2008-2010թթ-ին նույնպես կատարվել են այդպիսի համալիր աշխատանքներ, որոնք թույլ են տվել նվազեցնել սողանքային երևույթների ազդեցությունը գազատարի վրա: Գազատարի տվյալ հատվածի վերականգնման նախագծում նախատեսվում է հարթակի և խրամուղու մաքրում, խողովակաշարի հողազերծում և սահող հենարանների տեղադրում գազատարի տակ (համաձայն գոյություն ունեցող աշխատանքային նախագծի):

• **Ղազախ-Բերդ-Սևան Dy1000-ում գազատարի ամբողջականության վերականգնում:**

Dy1000-ում տրամագծով 71 կմ ընդհանուր երկարությամբ գազատարը, կառուցվել է շատ կարճ ժամանակահատվածում և շահագործման է հանձնվել 1990թ-ին: ՀՀ գազատարների ընդհանուր տեխնոլոգիական սխեմայում այն պետք է շահագործվեր որպես լուպինգ: 1993-2003թթ-ին գազատարը կոնսերվացվել էր և հանվել շահագործումից: Սկսած 2004թ-ից, պայմանավորված բնական գազի սպառման ծավալների աճով, այն կրկին գործարկվել է և կատարում է լուպինգի դեր հիմնական Ղազախ-Երևան Dy1000-ում գազամուղի համար, որով իրականացվում է ռուսական բնական գազի մուտքը հանրապետություն: Այդ գազատարի կարևոր դերը և նշանակությունը հատկապես ի հայտ եկան 2008-2009թթ-ի ձմռան պիկային բեռնվածության պայմաններում: Այդ իսկ ժամանակ, խողովակաշարում ճնշման բարձրացման հետևանքով ի հայտ եկան կառուցման թերությունները գազատարի ԿՄ0÷ԿՄ40-ում և ԿՄ48-ում հատվածներում: Շինարարության ժամանակ ժայռային գրունտների պայմաններում չեն կատարվել փափուկ գրունտով խողովակաշարի նախապատրաստական շերտի պատրաստման և խողովակաշարի ծածկման աշխատանքները, որի հետևանքով խողովակաշարի մեկուսիչ շերտը լիովին վնասվել էր, իսկ գրունտների կոռոզիոն ակտիվությունը հանգեցրել է խողովակի մետաղի համատարած քայքայմանը և խորշերի առաջացմանը: Ղազախ-Բերդ-Սևան գազատարի շահագործման ընթացքում՝ 2010թ-ին, ի հայտ են եկել վթարային հատվածներ ԿՄ11, ԿՄ38 և ԿՄ48-ում: Հետազննման արդյունքների հիման վրա ընդունվել են տեխնիկական որոշումներ գազատարի ամբողջականությունը վերականգնելու և վերոհիշյալ թերությունները վերացնելու ուղղությամբ, հետևյալ եղանակներով՝ մասնակի վերատեղադրում, ուժեղացում ամրանավորված պոլիուրեթանային օղագոտիների կիրառմամբ, ինչպես նաև վնասված տեղերի ծածկապատում պոլիմեր-պողպատյա բաղադրությամբ հատուկ մածիկով և այլն:

• **Կարմիր Կամուրջ-Ալավերդի-Վանաձոր-Գյումրի-Արմավիր Dy700-ում գազատարի կապիտալ վերանորոգում և վերականգնում:**

Պլանային-կանխարգելիչ աշխատանքների իրականացման ժամանակ, ինչպես նաև հատկապես հանրապետության խոշոր սպառողներին (Հրազդանի ՋԷԿ, ք. Երևան) մատակարարող հիմնական գազատարների վրա վթարների ժամանակ, ռուսական բնական գազի հիմնական հոսքը անցնում է Ալավերդի-Արմավիր գազատարների համակարգով (արևմտյան ուղղությամբ): Այս համակարգի սկզբնական հատվածներում գազատարը անցնում է չափազանց ակտիվ գրունտներով, որտեղ միայն տեսազննմամբ հայտնաբերվել են բազմաթիվ (տասնյակ) խորշեր և գազի արտահոսքեր: Ընդ որում գազատարների այդ համակարգը չի կարող աշխատել առանց «սեղմված» փականների (հատկապես Ալավերդի-Վանաձոր-Գյումրի հատվածում), քանի որ համակարգում ճնշման գերազանցումը 12մթն.-ից հանգեցնում է գազի կորուստների ավելացմանը: Ստորև բերվում են այդ հատվածները և նրանցում առկա թերությունների տեղամասերը՝

- ✓ Կարմիր Կամուրջ-Ալավերդի ԿՄ 24; 26; 27 և 38; 47-48 (կոռոզիա),
- ✓ Ալավերդի-Վանաձոր ԿՄ 1; 33 և 33.1,
- ✓ Վանաձոր-Գյումրի ԿՄ 42; 45,3; 46 և 47,5,
- ✓ Գյումրի-Արմավիր ԿՄ 6,5; 10; 12 և 12,1:

Բոլոր նշված տեղամասերում 2008-2010թթ-ին կատարվել են ժամանակավոր միջոցառումներ և տեղադրվել են օղագոտիներ: Անցկացված հետազննման արդյունքների հիման վրա կատարված տեխնիկական որոշումները նախատեսում են գազատարի մասնակի փոխարինում:

• **Ղազախ-Երևան - Արովյանի ԳՍՊԿ Dy500-ում գազատարի վերականգնում:**

Ղազախ-Երևան-Արովյանի ԳՍՊԿ Dy500-ում տրամագծով գազատարը կառուցվել է և շահագործման է հանձնվել 1977թ-ին, որի հիմնական նպատակն էր մատակարարվող ռուսական բնական գազի տեղափոխումը ԳՍՊԿ: Սկսած 90-ական թվականների սկզբից գազատարի վրա վերականգնողական աշխատանքներ չեն կատարվել: Ամբողջականության խախտման թերությունները հայտնաբերվել են ԿՄ109÷ԿՄ112 հատվածում: Վերականգնման տեխնոլոգիական անհրաժեշտությունը առաջ եկավ նաև գազի ծավալների պահանջարկի ավելացման անհրաժեշտությամբ՝ Հրազդանի ՋԷԿ-ի կարիքները ապահովելու նպատակով, ինչպես նաև իրանական բնական գազը հյուսիսային ուղղությամբ դեպի ԳՍՊԿ առանձնացված (հիմնական հոսքերից անկախ) տեղափոխելու համար:

• **Վարդենիս-Ջերմուկ Dy300-ում գազատարի ամբողջականության վերականգնում:**

Վարդենիս-Ջերմուկ Dy300-ում տրամագծով գազատարը շահագործման է հանձնվել 1977թ-ին: Գազատարի 48կմ երկարությամբ հատվածը (ԿՄ0÷ԿՄ48) անցնում է ճահճուտ

1.2.2. Գազաբաշխիչ կայանների (ԳԲԿ) և այլ ինժեներական կառույցների շինարարություն և վերակառուցում:

Մույն ծրագրով նախատեսվում է մի շարք միջոցառումների իրականացում՝ գազաբաշխիչ կայանների և այլ ինժեներական կառույցների կառուցման, արդիականացման և վերակառուցման ուղղությամբ: Անվտանգ, անխափան և և գազամատակարարման նպատակով, ինչպես նաև գազաբաշխիչ կայանների և չափիչ հանգույցների անվտանգ շահագործման տեխնոլոգիական պահանջները բավարարելու և արտադրական գործընթացները պարզեցնելու համար նախատեսվում է նոր տեխնոլոգիական հանգույցների հավաքակցում, հին գազաբաշխիչ կայանների և չափիչ հանգույցների վերակառուցում և արդիականացում, ֆիզիկապես և բարոյապես մաշված սարքավորումների (ճնշման կարգավորիչներ, մաքրման գտիչներ, փականներ և այլն) փոխարինում:

Ծրագրում ընդգրկված են հետևյալ միջոցառումները.

- **ԳԲԿ-ների նոր շինարարություն, վերակառուցում և փոխարինում:**

2011թ-ի Ծրագրի տվյալ բաժնում նախատեսված են, ինչպես նոր գազաբաշխիչ կայանների տեղակայում, այնպես էլ բարոյապես և ֆիզիկապես մաշված գազաբաշխիչ կայանների փոխարինում:

Իրան-Հայաստան մայրուղային գազատարի թողարկումը հնարավորություն կընձեռնի նոր ԳԲԿ-ների շինարարության միջոցով Հանրապետության նախկինում չգազիֆիկացված հարավային մարզերի (Սյունիք, Վայոց Ձոր) գազամատակարարումը ապահովելու համար: Համաձայն մշակված նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի, նախատեսվում է երեք նոր ԳԲԿ-ների կառուցում՝ երկուսը - յուրաքանչյուրը 3,0 հազ. մ3/ժամ արտադրողականությամբ – ք.Մեղրիում և Նորավանք բնակավայրում, երրորդը – 10,0 հազ. մ3/ժամ արտադրողականությամբ - Տավուշի մարզի Բաղանիս բնակավայրում՝ հանրապետության սահմանամերձ շրջանների գազամատակարարման համար:

Ծրագրով նախատեսվում է նույնպես գոյություն ունեցող թվով չորս ԳԲԿ-ների վերակառուցում, որով կիրականացվի հին սարքավորումների ամբողջական փոխարինում և տարածքի բարեկարգում (Գավառ, Վարդենիս, Մարալիկ, Թալին):

- **ԳԲԿ-ների և չափիչ հանգույցների մոտեցնող ճանապարհների վերականգնում:**

Որոշ գազաբաշխիչ կայանների և չափիչ հանգույցների մոտեցնող ճանապարհների անմխիթար վիճակում գտնվելը անհնարին է դարձնում շահագործող ծառայությունների մոտեցումը այդ օբյեկտներին: Այդ իսկ պատճառով նախատեսվում է, համաձայն 2009-2010թթ-ին կազմված թերության ակտերի, վերականգնել 4 կմ ընդհանուր երկարությամբ մոտեցնող ճանապարհներ:

- **Նոր տեխնոլոգիական սարքավորումների (գտիչներ, փականներ և ճնշման կարգավորիչներ) տեղակայում:**

ԳԲԿ-ի հուսալի և անվտանգ շահագործումը ապահովելու նպատակով, տեխնիկական շահագործման Կանոնների համաձայն, Ծրագրում նախատեսվում են միջոցառումներ գոյություն ունեցող 20 ԳԲԿ-ներում տեխնոլոգիական սարքավորումների փոխարինման և նոր տեխնոլոգիական սարքավորումների՝ նոր սերնդի առանցքային ճնշման կարգավորիչների, ինչպես նաև նոր գտիչների և փականների տեղակայման ուղղությամբ:

- **Գազի մաքրման կայանի շինարարություն:**

Գազի փոխադրման և մատակարարման համակարգերում մայրուղային գազատարների աղտոտման և խցանման հետևանքով Ընկերության առջև ծառայության խնդիրներ կապված հիդրավլիկական պարամետրերի ապահովման հետ: Չափիչ հանգույցների դիաֆրագմաների մեխանիկական խառնուկներով և կաթիլային խոնավությամբ աղտոտման հետևանքով կտրուկ նվազեցին բնական գազի չափման որակը և ճշգրտությունը: Գազափոխադրման համակարգում ծառայած այս խնդիրները փոխանցվեցին նաև գազամատակարարման համակարգ: Վերոհիշյալ խնդիրների լուծման, ինչպես նաև հիդրավլիկական պարամետրերի ապահովման, բնական գազում մեխանիկական խառնուկների և կաթիլային խոնավության քանակի նվազեցման և պահանջվող նորմերին համապատասխանեցման նպատակով, Ծրագրով նախատեսվում է «Կողբ» չափիչ հանգույցին կից կառուցել բնական գազի մաքրման կայան, որը հնարավորություն կտա ապահովելու բնական գազի չափման թույլատրելի ճշգրտությունը: Մաքրման հանգույցի նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը կազմվել են 2008թ-ին:

- **Վարչական շենքերի շինարարություն:**

ԳՇԾ Գործիսի մասնաճյուղը առայսօր տեղակայվում է վարձակալվող շինությունում՝ վարչական շենքի բացակայության պատճառով: Շահագործման աշխատանքների ծավալների ավելացման հետ կապված, ինչը պայմանավորված է Իրան-Հայաստան գազատարի թողարկումով և սպասարկվող գազատարների ընդհանուր երկարության ավելացումով, ծագել է համապատասխան ենթակառուցվածքներով վարչական շենքի կառուցման անհրաժեշտություն, որը և նախատեսվում է Ծրագրով:

- **Օպերատորների տների կապիտալ վերանորոգում:**

ԳԲԿ-ների և տեխնոլոգիական սարքավորումների նորմալ շահագործման, վիճակի պարբերական հսկման, ինչպես նաև սանիտարա-հիգիենիկ նորմերը ապահովելու համար, Ծրագրով նախատեսվում է կապիտալ վերանորոգել և վերակառուցել Ջերմուկի, Վայքի և Եղեգնաձորի օպերատորի տները, որոնք գտնվում են վթարային վիճակում: Օպերատորի տների կապիտալ վերանորոգումը անհրաժեշտ է նրանց շահագործման ժամկետը երկարացնելու համար (համաձայն թերության ակտերի):

1.2.3. Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ:

Համաձայն միջոցառումների տարեկան ծրագրի և ՀՀ Կառավարության Սևանա լճի էկոհամակարգերի վերականգնման, պահպանման և վերարտադրման մասին N876-Ն առ 24.07.2010թ որոշման 2011թ-ին նախատեսվում է ջրի մակարդակը բարձրացնել մինչև ժամանակացույցով նախատեսված միջոց: Վերջինիս պատճառով ջրածածկ կլինեն բազմաթիվ կառույցներ և շինություններ, այդ թվում նաև Ընկերության գազափոխադրման և գազամատակարարման համակարգերի որոշ օբյեկտներ: Ելնելով վերը նշվածից, Ծրագրում նախատեսվում են միջոցառումներ ուղղված գազի համակարգի գազատարների վերատեղադրմանը, ինչպես նաև գազի տնտեսության այլ օբյեկտների տեղահանմանը ջրածածկման գոտուց անվտանգ գոտի, համաձայն շինարարական նորմերի և կանոնների:

Ստորև (աղյուսակ 1.2.3) բերվում են Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ կապված միջոցառումների համար անհրաժեշտ ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները՝ ըստ համապատասխան աշխատանքների

Աղյուսակ 1.2.3

Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ կապված միջոցառումներ

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա- նակ	գումար	քա- նակ	գումար	քա- նակ	գումար
1	Մարտունու ԳԲԿ-ը սնող Dy200մմ կողմնատար-գազատարի կառուցում	հատ	5	145,8		-		-
2	Մարտունու ԳԲԿ-ի շենքի կառուցում	հատ	1	37,5				
3	Միջին ժնշման Dy250մմ տրամագծով գազատարի կառուցում Մարտունու ԳԲԿ-ից մինչև ք. Մարտունի	հատ	7	125,0		-		-
Ընդամենը՝				308,3		0.0		0.0

1.2.4. Գծային փականների տեղադրում և արդիականացում:

Գազափոխադրման համակարգի հուսալի աշխատանքը, գազատարների այս կամ այն հատվածներում վթարային անջատումները ապահովելու և գազի փոխադրման ժամանակ ռեժիմների փոփոխություններին արագ արձագանքելու նպատակով, սույն Ծրագրում նախատեսվում է գծային փականների և դրանց ֆիզիկապես և բարոյապես մաշված սարքավորումների փոխարինում և ամբողջական վերազինում: Գծային փականների

համակարգի գործող օբյեկտների անխափան և ապահով էլեկտրամատակարարմանը:

Աշխատանքները նախատեսում են գոյություն ունեցող ԳԲԿ-ների էլեկտրամատակարարման համակարգի վերականգնում:

Ստորև (աղյուսակ 1.2.5) բերվում են էներգամատակարարման համակարգի վերականգնման համար անհրաժեշտ ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները՝ ըստ համապատասխան աշխատանքների

Աղյուսակ 1.2.5

Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար
1	ԳԲԿ-ների էլեկտրամատակարարման համակարգի վերականգնում	հատ	6	8,5		7,5		6,5
Ընդամենը՝			8,5	7,5	6,5			

1.2.6. Էլեկտրաքիմիական պաշտպանության կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում:

Էլեկտրաքիմիական պաշտպանությունը նախատեսված է գազափոխադրման համակարգի ստորգետնյա գազատարները կոռոզիոն քայքայումներից զերծ պահելու և դրանց անվտանգ շահագործումը ապահովելու համար: Էլեկտրաքիմիական պաշտպանությունը իրականացվում է կատոդային և դրենաժային պաշտպանության կայանների միջոցով: Մայրուղային գազատարների շահագործումը առանց ԷԶՊԿ-ների, հատկապես ագրեսիվ, թափառող հոսանքներով և ջրահագեցած գրունտներում ու գետանցումներում, հանգեցնում է գազատարների մետաղի քայքայմանը:

Գազափոխադրման համակարգի գազատարների հուսալի շահագործման և կոռոզիայից պաշտպանելու համար տեղակայվող կատոդային պաշտպանության կայանների քանակը նախագծային (նորմատիվային) քանակին հասցնելու նպատակով Ծրագրում նախատեսվում են միջոցառումներ նոր կայանների կառուցման և գոյություն ունեցող կայանների կապիտալ վերանորոգման ուղղությամբ՝ մայրուղային գազատարների տեխնիկական շահագործման Կանոնների պահանջներին, ինչպես նաև ԳՕՇ 9.015–74 և ԳՕՇ 25812–89 համապատասխան:

Ստորև (աղյուսակ 1.2.6) բերվում են ԷԶՊ կայանների տեղադրման և կապիտալ վերանորոգման համար անհրաժեշտ ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները՝ ըստ համապատասխան աշխատանքների

Աղյուսակ 1.2.6

Էլեկտրաբիմիական պաշտպանության կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա- նակ	գումար	քա- նակ	գումար	քա- նակ	գումար
1	ԷԶՊ նոր կայանների կառուցում	հատ	20	64,0	10	32,0		-
Ընդամենը՝			64,0	32,0	0.0			

1.2.7. Բնական գազի հաշվառման համակարգի արդիականացում

1.2.8. Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում

Ընկերության տեխնիկական քաղաքականությունը հաշվառման համակարգի կատարելագործման բնագավառում ուղղորդված է ժամանակակից գերճշգրիտ միկրոպրոցեստորային ծախսաչափիչ համակարգերի օգտագործմանը՝ բազավորված ճնշման փոփոխական անկման ավանդական ծախսաչափերի, ինչպես նաև ռոտացիոն, տուրբինային և կենցաղային մեմբրանային գազի հաշվիչների վրա: Հաշվառման համակարգում ընդգրկված են բոլոր սպառողները առանց բացառության:

Հաշվառման համակարգն ապահովում է բնական գազի ծախսի չափումը և վերահսկումը՝

- ՀՀ հյուսիսային մուտքի վրա (ժամանակակից բազմաֆունկցիոնալ ծախսաչափիչ համալիր “Պիետրո-Ֆիորենտինի” ֆիրմայի արտադրության);
- “Տրանսգազ” ՍՊԸ մասնաճյուղերի սահմաններում (ժամանակակից ծախսաչափիչ համալիր “Սուպերֆլուու”, “Արմֆլուու” և “Ֆլոբաս”);
- բոլոր գազաբաշխիչ կայաններում (ժամանակակից ծախսաչափիչ համալիր “Սուպերֆլուու”, “Արմֆլուու”, “Ֆլոբաս”, տուրբինային ծախսաչափեր հայկական “A2” և ֆրանսիական “Ակտարիս” ընկերությունների էլեկտրոնային ճշտիչներով);
- գազաբաշխիչ ցանցի մուտքագծերի վրա (հսկիչ-ծախսաչափիչ համակարգեր);
- գազաբաշխման համակարգի հիմնական ճյուղավորումների վրա;

- գազամատակարարման տարածքային մասնաճյուղերի ծառայությունների սահմանազատման կետերում:

Ելնելով հաշվառման համակարգի կատարելագործման անհրաժեշտությունից, որը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել համակարգի աշխատանքի հսկողությունը և տեխնոլոգիական ցուցանիշները, Ծրագրում նախատեսվում է գազափոխադրման համակարգում նոր տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի ներդրում, տեխնոլոգիական գործընթացների կառավարման ավտոմատ համակարգերի ստեղծում, ինչը հնարավորություն կընձեռնի բարձրացնել համակարգի աշխատանքի հուսալիությունը և նվազեցնել շահագործման ծախսերը:

Նոր տեխնիկայի և արդիական տեխնոլոգիայի ներդրման միջոցառումները ընդգրկում են գործողությունների համակարգ (ձեռք բերում, տեղակայում և հավաքակցում), որոնք ուղղված են հիմնական նպատակների իրականացմանը՝ հաշվառման ցուցանիշների կատարելագործմանը և օպտիմիզացմանը, համապատասխանեցնելով նրանց ոլորտում և ձեռնարկությունում գործող նորմերին և ստանդարտներին: Վերոնշյալ խնդիրները լուծելու նպատակով Ծրագրով նախատեսվում են հետևյալ միջոցառումները՝

- միկրոպրոցեսորային ծախսաչափիչ համակարգերի ձեռքբերում;
- գազի արդյունաբերական հաշվիչների, ծախսաչափիչ հանգույցների և այլ սարքավորումների ձեռքբերում և տեղակայում;
- կցաշուրթերի, դիաֆրագմաների և այլ խողովակաշարային ամրանների ձեռք բերում ՉՀ-ների համար;
- **շանթապաշտպանիչ** բլոկների ձեռքբերում միկրոպրոցեսորային ծախսաչափիչ համակարգերի համար;
- ճնշման և ջերմաստիճանի ստուգաճշտիչների համար օժանդակ սարքավորումների ձեռքբերում;
- ճնշման և ջերմաստիճանի ստուգաճշտիչների ձեռքբերում;
- ծախսաչափիչ համակարգերի համար երկչափ տվիչների և ներսարքված մեկուսատախտակների ձեռքբերում;
- և այլ աշխատանքներ:

Ստորև (աղյուսակներ 1.2.7 և 1.2.8) բերվում են բնական գազի հաշվառման համակարգի արդիականացման և ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրման համար անհրաժեշտ ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները

Աղյուսակ 1.2.7

Բնական գազի հաշվառման համակարգի արդիականացում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար
1	Միկրոպրոցեսորային ծախսաչափիչ համակարգերի ձեռքբերում	հատ	10	16,7	25	41,7	25	41,7
2	Չափիչ հանգույցների համար գազի արդյունաբերական հաշվիչների, ծախսաչափիչ և այլ տեխնոլոգիական սարքավորումների ձեռքբերում	հատ	2	1,4	2	1,4	2	1,4
3	Շանթապաշտպանիչ բլոկների ձեռքբերում միկրոպրոցեսորային ծախսաչափիչ համակարգերի համար	հատ	10	3,0	35	10,5	25	7,5
Ընդամենը՝			21,1		53,6		50,6	

Աղյուսակ 1.2.8

Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար
1	Ճնշման և ջերմաստիճանի ստուգաճշտիչների համար օժանդակ սարքավորումների ձեռքբերում	հատ	8	6,7	4	3,2	6	4,8
2	Ճնշման և ջերմաստիճանի ստուգաճշտիչների ձեռքբերում	հատ	2	6,7	2	6,7	2	6,7
3	Ծախսաչափիչ համակարգերի համար երկչափ տվիչների և ներսարքված մեկուսատախտակների ձեռքբերում	հատ	32	8,0	10	2,5	10	2,5
4	Միկրոպրոցեսորային ծախսաչափերի համար տվիչների ձեռքբերում	հատ			15	12,0	5	4,0
5	Բարձր ճշտության ժամանակակից ծախսաչափերի ձեռքբերում	հատ			5	18,0	5	17,0
6	Հոսքային քրոմատոգրաֆով կահավորված չափիչ հանգույց	հատ			5	50,0	5	50,0
Ընդամենը՝			21,4		92,4		85,0	

1.2.9. Կապի համակարգի արդիականացում:

Առաջնային տեղեկատվության ժամանակին հավաքագրման և մշակման, վթարային իրավիճակներում արագ արձագանքման, գազափոխադրման ռեժիմների փոփոխման և տեխնոլոգիական սարքավորումների աշխատանքների վերաբերյալ այդ տեղեկատվության վերահեռարձակման գործընթացները արդյունավետ ապահովելու նպատակով Ծրագրում նախատեսված է իրականացնել Կենտրոնական կարգավարական վարչության համար միացյալ տեղեկատվական միջավայրի ձևավորման աշխատանքները (օպտիկամանրաթելային ճյուղավորված ցանցի կառուցում տեխնոլոգիական պրոցեսների և տվյալներ բազայի ղեկավարման միասնական համակարգի ստեղծման համար):

Ստորև (աղյուսակ 1.2.10) բերվում են կապի համակարգի արդիականացման համար անհրաժեշտ ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները

Աղյուսակ 1.2.10

Կապի համակարգի արդիականացում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			բա- նակ	գումար	բա- նակ	գումար	բա- նակ	գումար
1	Ընկերության միասնական տեղեկատվական միջավայրի ստեղծում			35,0		35,0		35,0
Ընդամենը՝				35,0		35,0		35,0

1.2.10. Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի ընդլայնում, վերակառուցում և արդիականացում

Հայաստանի Հանրապետություն բնական գազի անխափան մատակարարման անընդհատության ապահովման հարցում կարևորագույն և առանձնահատուկ դեր է կատարում Աբովյանի ԳՍՊԿ-ն, որը հաղիսանում է բնական գազի միակ աղբյուրը՝ հանրապետություն գազի ներկրման դադարեցման ժամանակահատվածներում:

Աբովյանի ԳՍՊԿ-ն ապահովում է.

- գազասպառման սեզոնային և պիկային անհամաչափությունների կարգավորումը,
- կարևորագույն սպառողների գազամատակարարման հուսալիությունը:

Դժվար է թերագնահատել Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի դերն ու նշանակությունը Հանրապետության սպառողների հուսալի և անվտանգ գազամատակարարումը ապահովելու գործում:

Վրաստանի տարածքով անցնող միակ մայրուղային գազատարի տեխնիկական անբավարար վիճակը իր մեջ պարունակում է գազատարի և գազափոխադրման համակարգի այլ օբյեկտներում լուրջ վթարների հնարավորություն, ինչի հետևանքով կարող է խափանվել գազի մատակարարումը հանրապետություն:

Հաշվի առնելով ՀՀ կախվածությունը ներկրվող էներգառեսուրսներից, Աբովյանի ԳՍՊԿ-ն, հանդիսանում է էներգետիկ անվտանգության և անկախության իրական երաշխիք: Անհրաժեշտ է նշել, որ էներգետիկ ոլորտի կարևորագույն խնդիրներից մեկն է հանդիսանում Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի նորմալ աշխատանքային վիճակի պահպանումը և միաժամանակ ստորգետնյա պահեստարանում բնական գազի բավականաչափ ծավալների պահեստավորման համար անհրաժեշտ տեխնիկական և ֆինանսական պայմանների ապահովումը: Աբովյանի ԳՍՊԿ-ն Իրան-Հայաստան գազատարի նախագծի հետ համատեղ կարևորագույն տեղ են զբաղեցնում բնական գազով հանրապետության մատակարարման ուղիների դիվերսիֆիկացման ստրատեգիական սխեմայում:

Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի ընդլայնման և նորմալ աշխատանքային վիճակի պահպանման ուղղությամբ Ծրագրով նախատեսված են հետևյալ աշխատանքները.

1. Նոր հորերի շինարարություն, առաջին անգամ Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի պայմաններում երկու հորերի միաժամանակյա լվացում;
2. Նոր կանոնակարգի համաձայն գեոֆիզիկական և այլ հետազոտական աշխատանքների շարունակում՝ նոր լվացվող հորերի համար;
3. Բնապահպանական համակարգի ներդրում աղաջրապահեստարանի մակերեսից աղային նստվածքների արտահոսքերի տեղայնացման (հատուկ պաշտպանիչ էկրանի պատրաստում) ապահովման համար;
4. Նորագույն հեռուստակոմունիկացիոն սարքավորումների վրա հիմնված անվտանգության համակարգի ներդրում, կայանի անվտանգության մակարդակի բարձրացման համար;

5. Գոյություն ունեցող հորերի և հորերը միմյանց կապող տեխնոլոգիական գազատարների (շլեյֆերի) վերակառուցում և այլն:

Ստորև (աղյուսակ 1.2.11) բերվում են Արովյանի ԳՍՊԿ-ի հուսալի և անվտանգ շահագործման համար անհրաժեշտ աշխատանքների ցանկը և ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները:

Աղյուսակ 1.2.11

Արովյանի ԳՍՊԿ-ի ընդլայնում, վերակառուցում և արդիականացում

№	Միջոցառումների անվանումը	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)		
		2011թ	2012թ	2013թ
1	№ 25Դ հորի գեոֆիզիկական համալիր հետազննում և ճնշափորձարկում	30,0	-	-
2	Հորերի շինարարություն և լվացում` հոր № 24 Դ ($V_{նգ} = 150$ հազ. մ3; $V_{2010} = 30$ հազ. մ3)	-	-	-
	հոր № 25 Դ ($V_{նգ} = 150$ հազ. մ3; $V_{2010} = 0$ հազ. մ3)	80,0	80,0	80,0
	հոր № 25 Դ ($V_{նգ} = 150$ հազ. մ3; $V_{2010} = 0$ հազ. մ3)	60,0	80,0	80,0
3	Հորերի ձայնային տեղորոշում` հոր № 24 Դ	-	-	-
	հոր № 25 Դ	6,9	7,0	7,0
	հոր № 25 Դ	14,0	7,0	7,0
4	Ճնշակայանի ջրառի տեղում մաքրման կառույցների շինարարություն	50,0	-	-
5	Առաջին աղաջրապահեստարանի էկոլոգիական պաշտպանություն (պաշտպանիչ էկրան)	20,0	-	-
6	Շրջապահ խողովակների ձեռքբերում d=219մմ և d=114մմ, № 24Դ հորի համար	80,0	-	80,0
7	ԳՍՊԿ-ի անվտանգության համակարգի ներդրում	130,0	45,0	
8	Ֆոնտանային արմատուրների ձեռքբերում (№ 4Դ հոր)	25,0	25,0	25,0
9	№ 8Դ հորի համալիր գեոֆիզիկական հետազոտում (№№ 8, 11, 19 հորեր)	0	0	0
10	Ֆոնտանային արմատուրների վերակառուցում	1,2	-	-
11	Գազատարների մեկուսիչ շերտի փոխարինում	18,8	-	-
12	Գազատարների վնասված հատվածների վերակառուցում	3,3	-	-
13	Գազատարների բացված հատվածների հողածածկում	0,4	-	-
14	Աղաջրատարի կառուցում № 23Դ հորի հիդրոկտրադրում ապահովելու համար	-	10,0	-
15	D=159մմ աղաջրատարի և ջրագծի կառուցում	-	6,0	-
16	№ 4, 5, 8 հորերի Ֆոնտանային արմատուրների փոխարինում	-	5,0	10,0
17	№ 4, 5, 8 հորերի իջեցման-բարձրացման աշխատանքներ և լվացում	-	26,0	58,0
18	№ 6, 9 հորերի վերակառուցման աշխատանքներ և լվացում	-	20,0	20,0
19	Պոմպակայանից № 5Դ հոր գործող ջրատարի ախտորոշում և վերակառուցում	-	30,0	-
Ընդամենը`		519,6	341,0	367,0

Բաժին 2. Գազաբաշխման համակարգ (ԳԲՀ)

2.1. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող միջոցառումներ

Անխափան և հուսալի գազամատակարարումը ապահովելու նպատակով, ինչպես նաև հաշվի առնելով գազաբաշխման համակարգի նորմատիվային ցուցանիշները և վթարավերականգնողական աշխատանքները, Ծրագրում նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

1. Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում) և բնական գազի կենցաղային հաշվիչների տեղադրում
2. Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում
3. Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ
4. Հաշվառման համակարգի արդիականացում
5. Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում
6. ԷԶՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում
7. Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում
8. Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում
9. Կարգավարական, վթարա-վերականգնողական ծառայությունների և քաղաքացիական պաշտպանության օբյեկտների համար սարքավորումների ձեռքբերում:

2.2. Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող ներդրումներ

Սույն ենթաբաժնում ներկայացվում են 2011-2013թթ. ընթացքում գազաբաշխման համակարգում նախատեսվող ներդրումները: 2011-2013թթ-ին կատարվելիք աշխատանքների ծավալագումարային ամփոփ տեսքը ներկայացված է աղյուսակ 2-ում:

Միջոցառումները մշակելիս կիրառվել է տեղայնացված մոտեցում, հիմք են ընդունվել տեղերում կատարված հետազոտման և ախտորոշման արդյունքները ու դրանց հիման վրա կազմված թերությունների ակտերը:

Ենթաբաժիններում ներկայացված են 2011-2013թթ-ի նախատեսվող աշխատանքների ծավալագումարային տվյալները և 2011 թվականի ընթացքում կատարվելիք աշխատանքների մանրամասն նկարագրությունը:

Աղյուսակ 2

Գազաբաշխման համակարգում նախատեսվող ներդրումները

№	Միջոցառումների անվանումը	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)		
		2011թ	2012թ	2013թ
2.1	Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում)	250.0		
2.2	Բնական գազի կենցաղային հաշվիչների և արկղերի ձեռքբերում և տեղադրում	431.3	200.0	145.0
2.3	Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում	750.0	750.0	750.0
2.4	Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ	185.0		
2.5	Հաշվառման համակարգի արդիականացում	158.4	111.3	106.6
2.6	Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում	3121.3	269.0	199.0
2.7	ԷԲՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում	94.5	135.0	162.0
2.8	Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում	54.9	54.0	22.1
2.9	Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում	68.1	90.7	149.1
2.10	Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում	0.0	25.0	25.0
2.11	Կարգավարական, վթարային ծառայությունների և ԶՊ օբյեկտների համար սարքավորումների ձեռքբերում	35.3	20.0	6.8
Ընդամենը՝		5148.8	1655.0	1565.6

Ստորև բերվում են ԳԲՀ-ում 2011-2013թթ-ին նախատեսվող աշխատանքների նկարագրությունը և ծավալագումարային ցուցանիշները, ինչպես նաև 2011 թվականի ընթացքում կատարվելիք աշխատանքների մանրամասն նկարագրությունը, անհրաժեշտության հիմնավորումը և ակնկալվող արդյունքները:

2.2.1 Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում) և բնական գազի կենցաղային հաշվիչների տեղադրում

2.2.2 Բնական գազի կենցաղային հաշվիչների տեղադրում

«ՀայՌ-ուսգազարդ» ՓԲԸ-ն սկսած 2001թ.–ից հանրապետության տարածքում իրականացնում են լայնածավալ գազիֆիկացման աշխատանքներ, որոնց արդյունքում ներկա դրությամբ օպերատիվ տվյալներով հանրապետության գազաբաշխման ցանցին միացված բաժանորդների քանակը կազմում է 606’099 :

Գոյություն ունեցող պոտենցիալ արձեռնանքներից 15'000-ը 2011թ-ին կարող են դառնալ փաստացի արձեռնանք, որոնց համար կտեղադրվեն 15'000 հատ կենցաղային հաշվիչների կոմպլեկտ:

2011թ-ի ընթացքում գազի ֆիկացման ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել գազաբաշխիչ ցանցի 16կմ երկարությամբ նոր գծերի կառուցման շին-հավաքակցման աշխատանքներ: Նախատեսվում է կատարել թվով 11 նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների և 57 մշակութային կենտրոնների ջեռուցման համակարգերը սնող արտաքին գազատարների կառուցման աշխատանքներ, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության կողմից իրականացվող բնակարանաշինարարական ծրագրի շրջանակներում շարունակվելու են գազի ֆիկացման աշխատանքները Գյումրի քաղաքի Մուշ-2 թաղամասում:

Նշված աշխատանքների համար անհրաժեշտ ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները ներկայացված են աղյուսակներ 2.2.1 և 2.2.2-ում:

Աղյուսակ 2.2.1

Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում)

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ԶՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քանակ	գումար	քանակ	գումար	քանակ	գումար
1	Գազաբաշխիչ ցանցի նոր գծերի կառուցում	կմ	16	250,0		-		-
Ընդամենը՝				250,0		0.0		0.0

Աղյուսակ 2.2.2

Բնական գազի կենցաղային հաշվիչների և արկղերի ձեռքբերում և տեղադրում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ԶՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քանակ	գումար	քանակ	գումար	քանակ	գումար
1	Նոր արձեռնանքների համար բնական գազի կենցաղային հաշվիչների տեղադրում	կ-կտ	15 000	431,3	7 000	200,0	5 000	145,0
Ընդամենը՝				431,3		200,0		145,0

Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	Ներդրումների ծավալը (մլն. դրամ)					
		Գազատարների վերականգնում կամ վերատեղադրում			Պահանջվող ներդրումներ		
		վեր-գետնյա	ստոր-գետնյա	Ընդամենը	վերականգնում	վերատեղադրում	Ընդամենը
1	Երևանի ԳԳՄ	0.87	5.54	6.41	76.07	257.0	333.1
2	Լոռու ԳԳՄ	4.302	0.37	4.672	2.883	55.5	58.4
3	Կոտայքի ԳԳՄ	0.93	0.00	0.93	0	14.0	14.0
4	Մարտունու ԳԳՄ	0.94	0.66	1.60	0.377	26.0	26.4
5	Սյունիքի ԳԳՄ	0.06	0.28	0.342	0.0	7.7	7.7
6	Սևանի ԳԳՄ	1.07	0.53	1.6	1.44	14.4	15.9
7	Գավառի ԳԳՄ	0	0.16	0.16	0	6.5	6.5
8	Արմավիրի ԳԳՄ	3.5	0.00	3.5	0	30.0	30.0
9	Վայոց Ձորի ԳԳՄ	0.052	0.031	0.083	0.33	0.9	1.3
10	Գյումրու ԳԳՄ	0.685	0.14	0.823	0	9.4	9.4
11	Արագածոտնի ԳԳՄ	0.49	0.00	0.49	0.00	14.9	14.9
12	Շիրակի ԳԳՄ	2.411	0.314	2.725	3.334	26.3	29.6
13	Արմավիրի ԳԳՄ	0.00	0.20	0.2	0.0	24.7	24.7
14	Արտաշատի ԳԳՄ	1.15	0.00	1.15	0	27.4	27.4
15	Տավուշի ԳԳՄ	2.396	0.365	2.761	0.00	34.6	34.6
16	Էջմիածնի ԳԳՄ	0.0	1.19	1.19	1.0	70.7	71.7
	Ընդամենը՝	18.86	9.77	28.64	85.43	620.0	705.0
17	Գազատարների հետազոտում						20.0
18	Նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթերի մշակում						25.0
	Ամբողջը՝						750.0

Գազաբաշխման համակարգում վերականգնման և վերատեղադրման նպատակով 2011-2013 թվականներին նախատեսվող ընդհանուր ներդրումների աղյուսակ

Ներդրումների կանխատեսվող ծավալներն ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
2010թ.		2011թ.		2013թ.	
քանակ կմ	գումար մլն. դրամ	քանակ կմ	գումար մլն. դրամ	քանակ կմ	գումար մլն. դրամ
28.64	750.0	28.64	750.0	28.64	750.0

Ակնկալվող արդյունքները

Նշված միջոցառումների իրականացումը կհանգեցնի գազաբաշխման ցանցի աշխատանքային ռեժիմների բարելավմանը, վթարների նվազեցմանը և կնպաստի անվտանգ շահագործմանը:

2.2.4 Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ

Համաձայն միջոցառումների տարեկան ծրագրի և ՀՀ Կառավարության Սևանա լճի էկոհամակարգերի վերականգնման, պահպանման և վերարտադրման մասին N876-Ն առ 24.07.2010թ որոշման 2011թ-ին նախատեսվում է ջրի մակարդակը բարձրացնել մինչև ժամանակացույցով նախատեսված նիշը: Վերջինիս պատճառով ջրածածկ կլինեն բազմաթիվ կառույցներ և շինություններ, այդ թվում նաև Ընկերության գազափոխադրման և գազաբաշխման համակարգերի որոշ օբյեկտներ: Ելնելով վերը նշվածից, Ծրագրում նախատեսվում են միջոցառումներ ուղղված գազի համակարգի գազատարների վերատեղադրմանը, ինչպես նաև գազի տնտեսության այլ օբյեկտների տեղահանմանը ջրածածկման գոտուց անվտանգ գոտի՝ շինարարական նորմերին և կանոններին համապատասխան:

Ստորև (աղյուսակ 2.2.4) բերվում են Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ կապված միջոցառումների համար անհրաժեշտ աշխատանքների ներդրումների ծավալագումարային ցուցանիշները

Աղյուսակ 2.2.4

Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ԶՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			բա- նակ	գումար	բա- նակ	գումար	բա- նակ	գումար
1	«Ծովագյուղ» ԳԲԿ-ից մինչև գ.Ճամբարակ Dy160մմ տրամագծով պոլիէթիլենային խողովակներից միջին ճնշման գազատարի վերատեղադրում	կմ	7.7	185,0	-	-	-	-
Ընդամենը՝				185.0		0.0		0.0

Ակնկալվող արդյունքները

Նշված միջոցառումների իրականացումը կնպաստի տվյալ գազատարի անվտանգ և նորմերին համապատասխան շահագործմանը:

2.2.5 Հաշվառման համակարգի արդիականացում

Հաշվառման համակարգի արդիականացման անհրաժեշտությունից ելնելով Ծրագրում նախատեսվում է նոր տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում և տեխնոլոգիական գործընթացների կառավարման ավտոմատացված համակարգերի ստեղծում: Նշված միջոցառումների իրականացումը կնպաստի զազաբաշխման համակարգի աշխատանքի տեխնոլոգիական ցուցանիշների և կառավարման մակարդակի բարձրացմանը, համակարգի աշխատանքի հուսալիության ապահովմանն ու շահագործման ծախսերի նվազեցմանը: Նոր տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրման միջոցառումները (նույնանման են ԳՓՀ-ում նախատեսվող միջոցառումներին) ներկայացվում են որպես գործողությունների համալիր (ձեռքբերում, տեղադրում, հավաքակցում), ուղղված հիմնական նպատակներին հասնելուն՝ հաշվառման պարամետրերի օպտիմիզացում և կատարելագործում, նրանց համապատասխանեցում ոլորտում և ձեռնարկությունում գործող նորմերին և ստանդարտներին: Վերոնշյալ միջոցառումների իրականացման նպատակով Ծրագրում նախատեսված աշխատանքները բերվում են աղյուսակ 2.2.5-ում:

Աղյուսակ 2.2.5

Հաշվառման համակարգի արդիականացում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար
1	Միկրոպրոցեսորային ծախսաչափիչ համակարգերի ձեռքբերում	հատ	9	15,0	9	15,0	9	15,0
2	Բնական զգալի գլխամասային հաշվիչների տեղակայում	հատ	80	111,8	50	70,0	50	70,0
3	Գազի ծավալի էլեկտրոնային ճշտիչների տեղակայում	հատ	27	16,1	25	14,9	25	14,9
4	Էլեկտրոնային ճշտիչների համար տվիչների և մարտկոցների ձեռքբերում	հատ	-	-	150	6,0	100	4,0
5	Միկրոպրոցեսորային ծախսաչափային համակարգերի համար հակակայծակնային խցիկների ձեռքբերում	հատ	-	-	18	5,4	9	2,7
6	Նախկինում անհատույց տրված և տեղադրված, այսօրվա պետստանդարտի պահանջին չհամապատասխանող, այլ արտադրության կենցաղային հաշվիչների փոխարինում «Պրեմագազ» և «Ակտարիս» (Շլումբերգեր) ֆիրմաների արտադրության կենցաղային հաշվիչներով	հատ	500	15,5	-	-	-	-
Ընդամենը՝			158,4	111,3	106,6			

2.2.6 Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում

Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրման իրականացման նպատակով ճրագրում նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

- նմուշային տուրքինային հաշվիչների ձեռքբերում բնական գազի արդյունաբերական հաշվիչների ստուգման փորձատեղի (ստենդի) համար;
- խոշոր սպառողների համար չափիչ հանգույցներով լոկալ ցանցի ստեղծում և ինֆորմացիայի կենտրոնացում;
- ԷԲՊ կայաններում գրանցվող ինֆորմացիայի ստացման և փոխանցման ավտոմատ հեռակառավարման համակարգի ներդրում;
- ԳԳՄ-ների մակարդակով էլեկտրոնային ճշտիչներով համալրված գլխամասային դիսկրետ օղակներով գազի հաշվառքի ղեկավարման համակարգերի կարգաբերում և այլն:

Ժամանակակից տեխնիկայի ձեռք բերման համար անհրաժեշտ ներդրումները բերված են աղյուսակ 2.2.6-ում:

Աղյուսակ 2.2.6

Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա- նակ	գումար	քանակ	գումար	քա- նակ	գումար
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Խոշոր գազաապառողների հաշվիչ հանգույցներով լոկալ ցանցի ստեղծում և տվյալների կենտրոնացում համակարգչում			16,0		-		-
2	ԳԲԿ-ներում տեղակայված «ԱրմՖլոու» տիպի ծախսաչափային համալիրներում գրանցվող ինֆորմացիայի ստացման և փոխանցման ավտոմատ հեռակառավարման SCADA համակարգերի ներդրում			6,0		-		-
3	ԷԲՊ կայաններում գրանցվող ինֆորմացիայի ստացման և փոխանցման ավտոմատ հեռակառավարման համակարգի ներդրում	հատ	200	17,0		-		-
4	ԳԳՄ-ների մակարդակով էլեկտրոնային ճշտիչներով համալրված գլխամասային դիսկրետ օղակներով գազի հաշվառքի ղեկավարման համակարգերի կարգավարում			16,0		-		-
5	Համակարգչային տեխնիկայի ձեռքբերում	հատ	3	1,2		-		-

6	Մեթանի արտահոսքի դյուրակիր հեռակառավարվող դետեկտորների ձեռքբերում	հատ	10	10,8	10	10,8	10	10,8
7	Բնական գազի բոլոր բաղադրիչների արտահոսքի ինտենսիվության նմուշառման սարքավորման ձեռքբերում	հատ	10	11,7	10	11,7	10	11,7
8	Այրվող գազերի և գոլորշիների քանակության, ինչպես նաև թթվածնի և թունավոր գազերի հագեցվածության աստիճանի չափիչ սարքավորումների ձեռքբերում	հատ	10	10,0	10	10,0	10	10,0
9	Ստորգետնյա գազատարի տեղը և խորությունը որոշող սարք	հատ	1	1,0		-		-
10	Լազերային հեռաչափ ձեռքբերում	հատ	2	1,0		-		-
11	Ռենտգենային խողովակների ձեռքբերում	հատ	10	3,0		-		-
12	Կարծրաչափի ձեռքբերում	հատ	2	1,7		-		-
13	Արատաչափի ստանդարտ նմուշների ձեռքբերում	հատ	2	0,3		-		-
14	Պոտենցիալների տարբերության չափիչի ձեռքբերում	հատ	2	0,2		-		-
15	Մրրկահոսքային արատաչափի ձեռքբերում	հատ	1	0,8		-		-
16	Մեկուսիչի ստուգման համակարգ	հատ	3	0,8		-		-
17	GPS նավիգատորի ձեռքբերում	հատ	2	0,5		-		-
18	Շարժական ստուգաչափման տեղակայման ձեռքբերում	հատ		-		30,0		10,0
19	Ջերմակոմպենսացիայով կենցաղային գազահաշվիչների ձեռքբերում	հատ		-	550	16,5	550	16,5
20	Կենցաղային և արդյունաբերական հաշվիչների արտադրություն	հատ		-		25,0		20,0
21	Ազդանշանային սարքերի ինքնաշխատ վթարային կափույրների տեղակայում	հատ	130 000	3 000	7000	165,0	5000	120,0
22	Գույքի շուկայական արժեքի գնահատման հաշվետվությունը օրենսդրությանը համատասխանելիության ստուգման ծրագրի ձեռքբերում			0,3		-		-
23	Հաշվապահական հաշվառման ծրագրի ձեռքբերում			23,1		-		-
Ընդամենը՝				3 121,3		269,0		199,0

*) Անվտանգ գազամատակարարման ապահովման նպատակով բնակչության եւ այլ գազասպառողների մոտ գազագայուն սարքի տեղադրում, որոնք նախատեսված են շրջակա միջավայրում այրվող գազերի (մեթան, շնոլ գազ) թույլատրելի սահմանային բաղադրաչափը գերազանցման դեպքում ձայնային եւ լուսային ազդանշան տալու ու անջատիչ ինքնաշխատ կափույրը գործարկելու համար:

2.2.7 Էլեկտրաքիմիական պաշտպանության կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում

Գազաբաշխման համակարգի գազատարների հուսալի շահագործման և պաշտպանության, ինչպես նաև տեղադրվող և տեղակայվող կատոդային պաշտպանության կայանների քանակը նախագծայինին (նորմատիվայինին) համապատասխանեցնելու նպատակով, Ծրագրում նախատեսված են էլեկտրաքիմիական պաշտպանության նոր կայանների շինարարություն և գոյություն ունեցող կայանների կապիտալ վերանորոգում, ինչպես նաև շանթապաշտպանիչ համակարգերի տեղակայում:

Գազաբաշխման համակարգի ստորգետնյա ցանցի էլեկտրաքիմիական պաշտպանության կազմակերպումն ուղղված է ագրեսիվ գրունտների կոռոզիոն ակտիվության և թափառող հոսանքների հետևանքով առաջ եկող քայքայման դեմ, որը պահանջվում է ԳՏԱ Կանոնների 5,27 կետով և ГОСТ Р 51164-98 փաստաթղթով :

Էլեկտրաքիմիական պաշտպանության կայանների տեղադրման և կապիտալ վերանորոգման համար անհրաժեշտ ներդրումները բերված են աղյուսակ 2.2.7-ում:

Աղյուսակ 2.2.7

Էլեկտրաքիմիական պաշտպանության կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար
1	ԷԶՊ նոր կայանների կառուցում	հաս	35	94,5	50	135,0	60	162,0
Ընդամենը՝			94,5		135,0		162,0	

2.2.8 Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում

Ծրագրում ընդգրկված են վերանորոգման և վերականգնման միջոցառումներ, ուղղված գազաբաշխման համակարգի գործող օբյեկտների ժամանակակից, էներգախնայող և հուսալի էներգամատակարարման ապահովմանը: Սույն միջոցառումները նախատեսում են հետևյալ աշխատանքները.

- գազակարգավորիչ կետերի էլեկտրամատակարարման համակարգի վերականգնում;
- գազի կարգավորիչ կետերում գազայրիչ սարքավորումների տեղակայում;

2.2.9 Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում

Գազատարների շինարարության և շահագործման, ինչպես նաև համակարգում վթարային ու վերականգնողական աշխատանքների կազմակերպման նպատակով, Ծրագրում նախատեսված են ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեքենամեխանիզմների ձեռքբերման և կապիտալ նորոգման միջոցառումներ (աղյուսակ 2.2.9):

Աղյուսակ 2.2.9

Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա- նակ	գումար	քա- նակ	գումար	քա- նակ	գումար
1	Օպերատիվ ավտոմեքենայի ձեռքբերում	հատ	4	16,0	5	20,0	8	32,0
2	Վթարային ավտոմեքենայի ձեռքբերում	հատ	8	46,7	10	58,5	17	99,5
3	Ավտոմեքենաների վերասարքավորում	հատ	12	5.4	27	12.2	39	17.6
Ընդամենը՝			61,8		90,7		149,1	

Ակնկալվող արդյունքները

Մեքենա-մեխանիզմների ձեռք բերման արդյունքում ԳԳՄ-ները հնարավորություն կստանան ժամանակին և պատշաճ մակարդակով իրականացնել վթարների վերագման աշխատանքները:

2.2.10 Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում

Ծրագրում ընդգրկված են շենքերի, շինությունների կառուցման, ընդլայնման և ձեռքբերման միջոցառումներ, որոնք բերվում են աղյուսակ 2.2.10-ում:

Աղյուսակ 2.2.10

Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար
1	Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում			-		25,0		25,0
Ընդամենը՝			0,0		25,0		25,0	

2.2.11 Կարգավարական, վթարա-վերականգնողական ծառայությունների և ՔՊ օբյեկտների համար սարքավորումների ձեռքբերում

Ծրագրում ընդգրկված են ծախսեր, նախատեսված կարգավարական (դիսպետչերական), վթարա-վերականգնողական ծառայությունների և քաղաքացիական պաշտպանության օբյեկտները համապատասխան նյութատեխնիկական միջոցներով ապահովելու համար: Սույն միջոցառումները բերված են Աղյուսակ 2.2.11-ում:

Աղյուսակ 2.2.11

Կարգավարական, վթարային ծառայությունների և քաղաքացիական պաշտպանության բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ

№	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	ՉՄ	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)					
			2011թ.		2012թ.		2013թ.	
			քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար	քա-նակ	գումար
1	Բարձր զգայունության գազափնտրիչ սարքերի ձեռքբերում	հատ	188	20,0	188	20,0	64	6,8
2	Քաղաքացիական պաշտպանության կազմակերպման համար անհրաժեշտ սարքավորումների ձեռքբերում			15,3		-		-
Ընդամենը՝			35,3		20,0		6,8	

Ակնկալվող արդյունքները

Նախատեսվող միջոցառումները նպատակատուղված են՝

- արտահոսքերի արագ հայտնաբերմանը և վթարների կանխարգելմանը,
- Ընկերության քաղ. պաշտպանության ծառայության աշխատանքների բարելավմանը:

1	2	3	4	5	6
1.10	Կապի համակարգի արդիականացում	35.0	35.0	35.0	105.0
1.11	Աբովյանի ԳՍՊԿ-ի ընդլայնում, վերակառուցում և արդիականացում	519.6	341.0	367.0	1227.6
Ընդամենը ըստ Բաժին 1-ի՝		3342.2	1563.4	1587.7	6493.3
Բաժին 2. Գազաբաշխման համակարգ					
2.1	Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում)	250.0	0.0	0.0	250.0
2.2	Գազի կենցաղային հաշվիչների և արկղերի ձեռք բերում և տեղադրում	431.3	200.0	145.0	776.3
2.3	Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում	750.0	750.0	750.0	2250.0
2.4	Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ	185.0			185.0
2.5	Հաշվառման համակարգի արդիականացում	158.4	111.3	106.6	376.3
2.6	Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում	3121.3	269.0	199.0	3589.3
2.7	ԷԶՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում	94.5	135.0	162.0	391.5
2.8	Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում	54.9	54.0	22.1	131.0
2.9	Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում	68.1	90.7	149.1	307.9
2.10	Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում	0.0	25.0	25.0	50.0
2.11	Կարգավարական, վթարային ծառայությունների և ԶՊ համար սարքավորումների ձեռքբերում	35.3	20.0	6.8	62.1
Ընդամենը ըստ Բաժին 2-ի՝		5148.8	1655.0	1565.6	8369.4
Ընդամենը Ներդրումային ծրագրով՝		8491.0	3218.4	3153.3	14862.7

Բաժին 4. 2011-2013 թթ. ներդրումների դասակարգում

Այսպիսով, 2011-2013թթ-ի ներդրումային Ծրագրով գազի համալիրում նախատեսվող ներդրումների ընդհանուր գումարը կազմում է **14,86 մլրդ. դրամ**, որից՝

- 2011թ. – 8,49 մլրդ. դրամ,
- 2012թ. – 3,22 մլրդ. դրամ,
- 2013թ. – 3,15 մլրդ. դրամ:

Ընդ որում, 2011-2013 թվականներին **գազափոխադրման համակարգում** Ծրագրով նախատեսվող ներդրումների ընդհանուր գումարը կազմում է **6,49 մլրդ. դրամ**, իսկ **գազաբաշխման համակարգում - 8,37 մլրդ. դրամ**

2012 և 2013 թվականների համար Ծրագրում ընդգրկված աշխատանքները և նրանց համապատասխան ներդրումները կանխատեսված են՝ ելնելով 2011 թվականի համար նախատեսված աշխատանքներից և նրանց համապատասխան ներդրումներից: Եվ 2012 և 2013թթ-ի համար այդ աշխատանքները և նրանց համապատասխան ներդրումները կարող են փոփոխվել կամ շեղվել, կախված 2011թ. Ծրագրի իրականացման գործընթացից, կատարված աշխատանքների շեղումներից օրացույցային գրաֆիկից և ձեռքբերումների համար նախատեսված ժամկետներից, ինչպես նաև փաստացի կատարված ներդրումներից:

Ելնելով նախատեսված ներդրումների **նպատակայնությունից և բովանդակությունից**, կատարվել է Ծրագրում ընդգրկված ներդրումների դասակարգում ըստ հետևյալ **երեք կարևոր ուղղվածությունների (հոդվածների)** .

Հոդված 1. Ներդրումներ, որոնք ուղղված են համակարգի պահպանմանը

Հոդված 2. Ներդրումներ, որոնք ուղղված են համակարգի բարելավմանը և արդիականացմանը

Հոդված 3. Ներդրումներ, որոնք ուղղված են համակարգի զարգացմանը և ընդլայնմանը:

[Հոդված 1. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի պահպանմանը.](#)

Այս հոդվածին են դասվում այն ներդրումները, որոնք նվազագույնս անհրաժեշտ են համակարգի գործող արտադրական օբյեկտների գործունեությունը ապահովելու համար: Այս ներդրումները նախատեսում են հնամաշ և հնացած սարքավորումների և նյութերի փոխարինում, որը չի բերում շահագործման ծախսերի նվազեցմանը, այլ հանդիսանում է գործող օբյեկտների գոյություն ունեցող բնութագրերի պահպանման բնական շարունակությունը: Սույն միջոցառումներին ուղղված ներդրումները չեն պահանջում ժամանակատար և բազմակի հիմնավորումներ որոշումների կայացման համար և

Գազաբաշխման համակարգ

1. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի պահպանմանը.

Աղյուսակ 4.2.1

2011-2013թթ գազաբաշխման համակարգում Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող միջոցառումները և ներդրումները, որոնք ուղղված են համակարգի պահպանմանը

№	Միջոցառումների և ներդրումների հոդվածների անվանումը	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)			
		2011թ	2012թ	2013թ	Ընդամենը
1	2	3	4	5	6
Հոդված 1. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի պահպանմանը					
2.1	Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում)	-	-	-	0.0
2.2	Գազի կենցաղային հաշվիչների և արկղերի ձեռք բերում և տեղադրում	-	-	-	0.0
2.3	Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում (Աղյուսակ 2.2.3, կետեր 1-18)	750.0	750.0	750.0	2250.0
2.4	Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ	-	-	-	0.0
2.5	Հաշվառման համակարգի արդիականացում	-	-	-	0.0
2.6	Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում	-	-	-	0.0
2.7	ԷԶՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում	-	-	-	0.0
2.8	Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում	-	-	-	0.0
2.9	Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում	-	-	-	0.0
2.10	Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում	-	-	-	0.0
2.11	Կարգավարական, վթարային ծառայությունների և ՔՊ համար սարքավորումների ձեռքբերում	-	-	-	0.0
Ընդամենը ըստ հոդված 1-ի՝		750.0	750.0	750.0	2250.0

2. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի բարելավմանը և արդիականացմանը.

Աղյուսակ 4.2.2

2011-2013թթ գազաբաշխման համակարգում Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող միջոցառումները և ներդրումները, որոնք ուղղված են համակարգի բարելավմանը և արդիականացմանը

№	Միջոցառումների և ներդրումների հոդվածների անվանումը	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)			
		2011թ	2012թ	2013թ	Ընդամենը
1	2	3	4	5	6
Հոդված 2. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի բարելավմանը և արդիականացմանը					
2.1	Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում)	-	-	-	0.0
2.2	Գազի կենցաղային հաշվիչների և արկղերի ձեռք բերում և տեղադրում	-	-	-	0.0
2.3	Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում (Աղյուսակ 2.2.3, կետ 19)	-	-	-	0.0
2.4	Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ (Աղյուսակ 2.2.4, կետ 1)	185.0	-	-	185.0
2.5	Հաշվառման համակարգի արդիականացում (Աղյուսակ 2.2.5, կետեր 1-6)	158.4	111.3	106.6	376.3
2.6	Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում (Աղյուսակ 2.2.6, կետեր 1-23)	3121.3	269.0	199.0	3589.3
2.7	ԷԶՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում (Աղյուսակ 2.2.7, կետ 1)	94.5	135.0	162.0	391.5
2.8	Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում (Աղյուսակ 2.2.8, կետեր 1-8)	54.9	54.0	22.1	131.0
2.9	Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում (Աղյուսակ 2.2.9, կետեր 1-6)	68.1	90.7	149.1	307.9
2.10	Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում (Աղյուսակ 2.2.10, կետ 1)	-	25.0	25.0	50.0
2.11	Կարգավարական, վթարային ծառայությունների և ՔՊ համար սարքավորումների ձեռքբերում (Աղյուսակ 2.2.11, կետեր 1,2)	35.3	20.0	6.8	62.1
Ընդամենը ըստ հոդված 2-ի՝		3717.5	705.0	670.6	5093.1

3. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի զարգացմանը և ընդլայնմանը.

Աղյուսակ 4.2.3

2011-2013թթ գազաբաշխման համակարգում Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող միջոցառումները և ներդրումները, որոնք ուղղված են համակարգի զարգացմանը և ընդլայնմանը

№	Միջոցառումների և ներդրումների հոդվածների անվանումը	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)			
		2011թ	2012թ	2013թ	Ընդամենը
1	2	3	4	5	6
Հոդված 3. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի զարգացմանը և ընդլայնմանը					
2.1	Գազաբաշխիչ ցանցի շինարարություն (ընդլայնում) (Աղյուսակ 2.2.1, կետ 1)	250.0	-	-	250.0
2.2	Գազի կենցաղային հաշվիչների և արկղերի ձեռք բերում և տեղադրում (Աղյուսակ 2.2.2, կետ 1)	431.3	200.0	145.0	776.3
2.3	Գազաբաշխման համակարգի վերականգնում, փոխարինում և վերատեղադրում	-	-	-	0.0
2.4	Միջոցառումներ՝ կապված Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետ	-	-	-	0.0
2.5	Հաշվառման համակարգի արդիականացում	-	-	-	0.0
2.6	Ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրում	-	-	-	0.0
2.7	ԷԶՊ կայանների տեղադրում և կապիտալ վերանորոգում	-	-	-	0.0
2.8	Էներգամատակարարման համակարգի վերականգնում և արդիականացում	-	-	-	0.0
2.9	Ավտոտրանսպորտային միջոցների և մեխանիզմների ձեռքբերում	-	-	-	0.0
2.10	Շենքերի, շինությունների կառուցում, ընդլայնում և ձեռքբերում	-	-	-	0.0
2.11	Կարգավարական, վթարային ծառայությունների և ԶՊ համար սարքավորումների ձեռքբերում	-	-	-	0.0
Ընդամենը ըստ հոդված 3-ի՝		681.3	200.0	145.0	1026.3

ԱՄՓՈՓ ԱՂՅՈՒՄԱԿ

գազափոխադրման և գազաբաշխման համակարգերում
2011-2013թ.թ.Ներդրումային ծրագրով նախատեսվող ներդրումների,
դասակարգված ըստ երեք հիմնական ուղղվածությունների

Աղյուսակ 4.3

№	Ներդրումների հոդվածների և բաժինների անվանումը	Ներդրումների ծավալը ըստ տարիների (մլն. դրամ)			
		2011թ	2012թ	2013թ	Ընդամենը
1	2	3	4	5	6
Հոդված 1. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի պահպանմանը					
1.1	Գազափոխադրման համակարգ	1366.8	745.9	849.1	2961.8
2.1	Գազաբաշխման համակարգ	750.0	750.0	750.0	2250.0
Ընդամենը ըստ հոդված 1-ի՝		2116.8	1495.9	1599.1	5211.8
Հոդված 2. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի բարելավմանը և արդիականացմանը					
1.2	Գազափոխադրման համակարգ	1637.0	592.5	529.6	2759.1
2.2	Գազաբաշխման համակարգ	3717.5	705.0	670.6	5093.1
Ընդամենը ըստ հոդված 2-ի՝		5354.5	1297.5	1200.2	7852.2
Հոդված 3. Ներդրումներ՝ ուղղված համակարգի զարգացմանը և ընդլայնմանը					
1.3	Գազափոխադրման համակարգ	338.4	225.0	209.0	772.4
2.3	Գազաբաշխման համակարգ	681.3	200.0	145.0	1026.3
Ընդամենը ըստ հոդված 3-ի՝		1019.7	425.0	354.0	1798.7
Ընդամենը Ներդրումային ծրագրով՝					
1.3	Գազափոխադրման համակարգ	3342.2	1563.4	1587.7	6493.3
2.3	Գազաբաշխման համակարգ	5148.8	1655.0	1565.6	8369.4
Ընդամենը՝		8491.0	3218.4	3153.3	14862.7

Այսպիսով, ըստ նպատակայնության և բովանդակության դասակարգված ներդրումների ցուցանիշների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ Ներդրումային քաղաքականության մեջ մոտակա միջինաժամկետ ապագայում Ընկերությունը ընտրել է հիմնականում ներկայումս գործող համակարգի պահպանման ուղղությունը՝ համակարգի զարգացման հետ համատեղ (զուգահեռաբար):

Տեսնում ենք, որ 2011-2013թթ-ին նախատեսված ներդրումների ընդհանուր գումարի համեմատ, **համակարգի պահպանմանը** ուղղված ներդրումները կազմում են **35%-ը՝ 2011թ. - 25 %-ը, բարելավմանը և արդիականացմանը** ուղղված ներդրումները – **53%-ը, 2011թ. - 63 %-ը և զարգացմանն ու ընդլայնմանը ուղղված ներդրումները - 12%-ը, 2011թ. - 12 %-ը:**